

سرشناسه : انصاری. جمال. ۱۳۲۷ -

عنوان و نام پدیدآور : آشنایی با فرهنگ عامه و اقوام ایرانی: مروری بر آداب و رسوم، اعتقادات و عادات محلی. ... / مؤلف جمال انصاری.

مشخصات نشر : تهران : سبحان نور، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۳۲۰ ص: مصور.

شابک : 978-964-2745-48-7 ۱۵۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : فرهنگ عامه -- ایران

موضوع : ایران -- آداب و رسوم و زندگی اجتماعی

رده بندی کنگره : GR۲۹۰ / الف ۱۳۹۱۵۸۲۴

رده بندی دیویی : ۳۹۸ / ۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۲۹۰۳۳۸۳

انتشارات سبحان نور

عنوان : آشنایی با فرهنگ عامه و اقوام ایرانی

ناشر: سبحان نور

مؤلف : دکتر جمال انصاری

حروفنگاری و صفحه‌آرایی : مریم سید صدر / خسرو حکینی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی : نادر / شریف / ایران زمین

ناظر فنی چاپ : اردشیر شکوفه آبکنار

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

چاپ : اول / پاییز ۱۳۹۲

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۴۵-۴۸-۷

قیمت : ۱۵۰۰۰۰ ریال

نشانی: خیابان ۱۲ فروردین، پایین‌تر از روانمهر، کوچه بهشت‌آئین، پلاک ۸ واحد ۳

تلفن: ۰۹۱۲۴۲۲۰۷۹۵ - ۶۶۴۸۱۶۴۱ همراه: ۰۹۱۲۴۲۲۰۷۹۵

فهرست مطالب

۹	مقدمه یا پیشگفتار مؤلف
	مقدمه‌ی ایرج افشار (سیستانی)
۱۵	فصل اول
۱۵	مدخلی بر فرهنگ عامه یا فولکلور
۱۵	مقدمه
۱۷	تاریخچه فرهنگ عامه در ایران
۱۹	ترانه‌ها
۲۲	«مئل‌ها، پل پیوند یا آفرینش
۲۲	لالایی‌ها؛ کلام خواب، آواز کودکان
۲۵	فصل دوم
	سیر فرهنگ ایرانی در ادوار مختلف تاریخ
۳۳	فصل سوم
	نقش عوامل محیطی، انسانی و سیاسی در شکل‌گیری تمدن و فرهنگ‌های ایرانی
۳۷	فصل چهارم
	زمان و مکان تجمع و چگونگی شکل‌گیری اقوام در ایران
۴۱	فصل پنجم
	عوامل مهم و مؤثر در استقرار اقوام ایرانی
۴۵	فصل ششم
	ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام کرد
۵۳	فصل هفتم
	ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام لر (لرستان)
۵۷	فصل هشتم:
	ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام لر (بختیاری)
۸۹	فصل نهم
	ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام ترک
	الف: ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی ایل قشقایی:

ب: ویژگی فرهنگی و اجتماعی اقوام ترک آذربایجان

۱۰۷	فصل دهم
	ویژگی های فرهنگی و اجتماعی مردم بلوچ
۱۳۹	فصل یازدهم
	ویژگی های فرهنگی مردم گیلان
۱۶۵	فصل دوازدهم
	ویژگی های فرهنگی مردم استان مازندران
۲۰۳	فصل سیزدهم
	ویژگی های فرهنگی و اجتماعی اقوام ترکمن
۲۱۷	فصل چهاردهم
	زرتشت و کتاب اوستا
۲۳۵	فصل پانزدهم
	ویژگی های فرهنگی و اجتماعی زرتشتیان در ایران
۲۵۳	فصل شانزدهم
	ویژگی های فرهنگی و اجتماعی کلیمیان در ایران
۲۵۷	فصل هفدهم:
	ویژگی های فرهنگی و اجتماعی اقوام ارمنی در ایران
۲۸۳	فصل هجدهم:
	ویژگی های فرهنگی و اجتماعی اقوام ایلام
۳۱۳	پانوشته ها:
۳۱۹	کتابنامه

مقدمه یا پیشگفتار مؤلف

سخن خویش را با چند سؤال آغاز می‌کنم:

- آیا تاکنون درباره خودشناسی یا خویش‌شناسی اندیشه کرده‌اید؟
- این سخن از کیست؟ خود را به رابشناس آنگاه خدا را خواهی شناخت.
- آیا درباره آفرینش انسان و موجودیت او، چگونگی خلقت او، درباره خالق و سازنده‌اش فکر کرده‌اید؟

- به راستی انسان چه موجودی است؟ انسان اولیه به کدام انسان می‌گویند؟
- ویژگی‌های جسمانی او چگونه بوده است؟
- در مورد زمان آفرینش انسان، مکان اولیه او، نژاد، روابط اجتماعی، محیطی، فرهنگی او و... چه می‌دانید؟

معمولاً گفته می‌شود که کامل‌ترین پدیده‌های جهان، پیچیده‌ترین آنهاست. به عبارت دیگر «پیچیده‌ترین‌ها، کامل‌ترین‌ها هستند». لذا بیشترین تلاش و کوشش بشر هم از ابتدا در راه شناخت کامل‌ترین‌ها یا همانا پیچیده‌ترین‌ها بکار می‌رود. به نظر شما آیا در این جهان خاکی کامل‌تر از انسان پدیده‌ای وجود دارد؟ شناسایی او هم از آغاز پیدایش تاکنون موضوع اصلی و اساسی زندگی اوست.

از اعتقادات دینی و باورهای ذهنی اولیه وی تا رسیدن به ادیان و مذاهب تکامل یافته، از دانش‌های اولیه و تجربی، فلسفه نظری تا فلسفه عملی و... وقتی خوب تأمل می‌کنیم درخواهیم یافت که هر یک به زعم خویش بخش عمده‌ای از مقولات مورد بحث خود را با شناخت انسان و آنچه که مربوط به او می‌شود اختصاص داده‌اند.

سؤال اول من مفهوم مجرد ندارد بلکه فصل اصلی و انگیزه پیدایش علوم، فلسفه و فنون بوده است. در واقع شناخت نوع انسان یعنی شناخت و جایگاه او، یعنی شناخت جهان درون و جهان بیرون، یعنی شناخت حیات فیزیولوژیک و بیولوژیک، شناخت محیط طبیعی و اجتماعی انسان و... و چون اینگونه شناخت قلمروی بسیار گسترده و پیچیده است، بنابراین هنوز هم که چند هزار سال از آفرینش و حیات و زایش فرهنگی انسان می‌گذرد باز هم می‌گوییم:

تا بدانجا رسید دانش من که بدانم همی که نادانم

دنایی که ما در آن زندگی می‌کنیم، رویدادهای بیشماری را به خود دیده است و این رویدادها بطور معمول انسان را وادار می‌کند که درباره یکایک آنها بیاندیشد و برای شناخت و تبیین آنها یعنی یافتن علت وقوع پدیده‌ها و استنتاج (نتیجه‌گیری) اصول و قوانین حاکم بر روابط علل با یکدیگر و کشف روابط علت و معلول بین پدیده‌ها بکوشد و شاید هنوز هم برای انسان‌ها، جالب‌ترین مخلوق‌های دنیا، موضوع انسان‌شناسی باشد و آن مطالعه «انسانیت» است که دانش بشری هم در فاکتورهای خاص خود، انسان را به عنوان آفریده طبیعت و هم آفریننده فرهنگ مورد مطالعه قرار داده و مشتاق است که تکامل زیستی، اجتماعی و فرهنگی انسان را در گذشته و حال مورد پژوهش و مطالعه قرار دهد و در این روند مطالعاتی، بررسی شیوه‌های زندگی مردمان جنگل‌نشین دور افتاده و ناشناخته همانقدر اهمیت پیدا می‌کند که مطالعه شیوه‌های زندگی ملت‌های شهرنشین و پرجمعیت که بهره‌مند از تکنولوژی و فناوری پیشرفته می‌باشند، صورت می‌گیرد.

در واقع اگر به سؤالات اول رجوع نمایم یعنی موجودیت انسان، زمان و مکان آفرینش، ویژگی‌های جسمانی، نژاد، روابط اجتماعی، محیطی و فرهنگی، می‌بینیم که این‌ها دائماً پرسش‌هایی بوده است که انسان‌ها از خویش‌شن خویش دارند و بقول مولانا جلال‌الدین بلخی:

از کجا آمده‌ام؟ آمدنم بهر چه بود؟ به کجا می‌روم آخر؟ نمایم وطنم

برای یافتن این پرسش‌ها و پاسخ آنها، انسانها در سراسر تاریخ زندگی خویش به افسانه‌ها، اسطوره‌ها و فرهنگ عامه (فولکلور) روی آورده‌اند و حتی بیشتر از

تجربه‌های حاصل از مشاهدات دقیق خود، به آنها علاقه نشان داده‌اند و سرانجام از ۲۰۰ سال پیش تاکنون توانستند با رویکرد علمی به این پدیده‌ها، پاسخ‌های لازم را تا حدودی بدست آورند که مقدمه‌ای است بر انسان‌شناسی و تعیین قلمرو مطالعه در آن. کتاب حاضر، حاصل مطالعات و تحقیقات و پژوهش‌های میدانی چهل ساله‌ام در اقصی نقاط کشور عزیزمان ایران سرافراز، و تنها نمونه‌ای از برداشت‌های علمی‌ام درباره مردم‌شناسی و فرهنگ عامه اقوام و نیز باستانشناسی و هنر ایران است که می‌تواند چراغ راه آینده‌سازان ایرانی به ویژه افرادی که در حوزه مردم‌نگاری، جهانگردی، و هتلداری فعالیت می‌نمایند، باشد.

جمال انصاری

۳۰ اردیبهشت ماه ۱۳۹۰